

Netrestá nás Pán Bůh, trestáme sami sebe, miní spisovatel David Jan Žák

Dva nové romány jihočeského autora leží na stole Milana Kundery v Paříži

■ Martina Faktorová

Č. BUDĚJOVICE - Ačkoli sám říká, že uživit se psaním knih dokáží v tuzemsku jenom vyvolení, rád by se k tomu dopracoval. Zatím však chodí do zaměstnání - je středoškolským učitelem -, protože složenky je třeba platit, a píše, kdy se dá. Nejraději tehdy, je-li nemocný, neboť jenom tenkrát má dostatek ničím nepřerušovaného času.

Kromě prózy a poezie je jeho další vášní i malba, na Pedagogické fakultě Jihočeské univerzity ostatně kromě českého jazyka a literatury vystudoval i „výtvarničinu“. Letos v únoru oslavil osmatřicátiny. A ač je kantorem, stihl prožít řadu let i v jiných profesích - v té jedné, novinářské, jsme se před mnoha roky také potkali. Nejdříve v Jihočeských listech, kde externě spolupracoval na tvorbě víkendové přílohy, poté na vlnách rádiových. Čtenáři tedy jistě pochopí, že v rozhovoru by vykání Davidu Janu Žákovi působilo nepatřičně...

Na Česko-anglickém gymnáziu učíš studenty výtvarnou výchovu, vedeš literární a kunsthistorický seminář a také kurz tvůrčího psaní. Máš rozepsaný další román?

Dokonce dva. Jeden se jmenuje Ticho a je to román s kriminální zápletkou. Slepý sochař pomáhá svému švagrovi kriminalistovi vymodelovat portrét vraha podle hlasu. Ta technika skutečně existuje, to jsem si nevymyslel, a z osmdesáti procent jsou si ti lidé opravdu podobní. Druhý román má název Závrať Kostyšinových, jedná se už nejspíš o jeho definitivní verzi, protože nemám sílu na další přepracování. Nic lepšího s tím asi neudělám. S romanopisem Jiřím Kratochvílem jsme se shodli, že ve chvíli, kdy má autor pocit, že už s textem nelze nic dělat, že se k němu nechce vracet, je hotovo. A jestli je dobrý, anebo špatný, se ukáže až časem.

Ten bude také s kriminální zápletkou?

Ne, jde o příběh jedné prachatické rodiny, dvou manželů po šedesátce. Je sobota dopoledne, on si čte noviny. Zaujme ho jeden inzerát, najednou se sebere a odejde. Žena se vrátí z nákupu, byt prázdný, nikde žádné vysvětlení.

Mluvíš o prachatické rodině, jde o dílo s biografickými prvky?

Je to fikce. Jen to zajímavé jméno Kostyšin jsem si vypůjčil od mého bývalého žáka, souhlasil s tím. Tuhle knihu věnuju Kunderovi.

Milanu Kunderovi? A proč právě jemu, je to tvůj vzor?

Zaprvé je to z vděčnosti, protože mi v posledních třech letech věnuje docela velkou pozornost, přestože já nemám vůbec pocit, že bych si ji zasloužil. Četl už moji povídku, kterou pochválil, teď má rukopisy Ticha i Závrať, které jsem mu poslal do Paříže. Zadruhé si ho vážím jako člověka, zatřetí je to náš největší romanopisec, přestože píše francouzsky. Ale své dílo do češtiny překládá sám, takže jde vlastně o původní knihy.

Jak se ti povedlo vejít s Kunderou v kontakt? Podle toho, co jsem v různých článcích četla, s nikým nekomunikuje.

Požádal jsem svého editora Jindřicha Jůzla z Odeonu a on mi jeho adresu poskytl. Tak jsem mu prostě napsal.

E-mail?

Obyčejný dopis.

A píše na stroji, nebo rukou?

Píšeme oba rukou. Milan Kundera má málo času, taky mu před nedávnem bylo osmdesát, takže jeho dopisy jsou krátké, ale jasné. Takové vzkazy psané rukopisem podobným rukopisu mého dědy. Mám od něho knihy s věnováním, které mi posílá. Vlastně tak jsem ho kontaktoval poprvé, když jsem ho požádal, zda by mi podepsal knihu. Od té doby jich mám s věnováním asi sedm. Knihu podepsal i spisovateli Honzovi Cempírkovi, který ji chtěl dát mamince k narozeninám. Takže to, že je zapšklý a nekomunikuje, jsou podle mě výmysly a mediální bubliny.

Říkáš, že čte tvé rukopisy. Má k nim připomínky, které by tě posunuly ve psaní někam dál?

O to jsem ho požádal teprve nedávno, takže ještě nemám odezvu. Ale k povídce, kterou kdysi četl, se vyjádřil dvěma stručnými větami. Příjemným gestem od něho bylo, že mě tenkrát pochválil, což mě povzbudilo. Kdo ví, možná to opravdu za něco stojí. (Smích)

Máš stejně jako mnozí spisovatelé vyčleněný určitý pravidelný čas, kdy sedáš ke stroji a tvoříš?

To bych moc rád, ale je to složitější. Učím na gymnáziu talentované děti v kurzu tvůrčího psaní. Tři z nich jsou hodně šikovné a kvůli nim stojí za to tam chodit. Ale jinak je těžké skloubit psaní se zaměstnáním. Když mám rozepsaný text, musím pracovat denně, to jinak nejde. Takže ve dnech, kdy učím, píšu aspoň chvíli buď po práci, nebo brzy ráno. Je to ovšem vyčerpávající a často mi hučí v hlavě. Proto se mi nejspíš taky děje zajímavá věc: když začnu psát,

David Jan Žák tak, jak jej před časem zveřejnil profesionální českobudějovický fotograf Michal Túma.

V knihkupectví autor našel výtisk svého zatím jediného románu AXE Africa. Další má vydat pražské nakladatelství Labyrint.

Foto Martina Faktorová

tělo vysadí a onemocním. Mám horečky, musím zůstat doma a můžu psát. Už se mi to několikrát stalo.

S rozpracovanou knihou souvisela i těžká nehoda, po které jsi nějakou dobu před lety zůstal na vozíku?

To ne, ale věřím tomu, že člověk si jakoukoli nemoc nebo úraz přivolá sám. Když potřebuje zastavit, něco takového přijde. Myslím, že u mě to tak

bylo. Třináctého ledna před pěti lety. Než jsem vstoupil do vozovky, řešil jsem jednu nepříjemnou osobní situaci a říkal si, Pane Bože, zastav mě, takhle žít nechci. Ušel jsem pět metrů a už jsem letěl. Přecházel jsem silnicí Na Sadech, rozhlédl se, ale žádné auto jsem neviděl. No, a stalo se to. Skončil jsem na ARO s plicní embolií, vlastně jsem týden umíral. Pustili ke mě jenom kněze, dostal jsem

poslední pomazání. Všichni kolem si mysleli, že umřu. Jen já věděl, že přežiju. Měl jsem v horečkách halucinace, kdy jsem viděl sám sebe, jak sedím za volantem a sám sebe srážím.

Jsi fatalista?

Ne, jsem věřící katolík. Ale prošel jsem si obdobími, kdy jsem inklinoval k buddhismu a dalším východním naukám, až jsem se nakonec vrátil ke katolické víře, v níž jsem vyrůstal. Nevěřím tomu, že Bůh nás trestá, že bude nějaký boží soud. Ne, my soudíme sami sebe, naše vlastní svědomí nás soudí. U mě to přichází hodně rychle - něco provedu a, buch, tady to máš. U jiných se může následek té které příčiny projevit po letech, já dostávám fafky hned po činu.

Kvůli hodně pochroumané noze jsi se poměrně dlouho pohyboval na vozíku. Jak na ty doby vzpomínáš?

Na rok a půl mě to odrízlo od práce. Dlouho jsem ležel ve špitále a najednou měl čas spoustu věcí si v hlavě srovnat. Vlastně to byla nejúžasnější doba mého života, i když to bolelo. Uvědomil jsem si, co nechci. Taky jsem si začal víc vážit vozíčkářů a handicapovaných. Obdivuju je. Ta nemohoucnost, i když u mě jen dočasná, je hodně nepříjemná. Já naštěstí znovu chodím, ale oni se s tím museli vyrovnat a žít s tím, to je opravdu obdivuhodné.

Pojď zpátky ke knihám. Jak se žije jihočeskému spisovateli, jenž se ještě nedopracoval ke svému snu, že se psaním bude žít? Nota bene, když jako ty nepíšeš díla, u kterých je předem daný komerční úspěch?

Užít se psaním rozhodně nedá. Třeba mé knihy AXE Africa se prodala tisícovka kusů, není to žádný bestseller. Spíš by se dalo říct, že psaním se lze žít, když si to člověk zařídí - čili sežene si stipendium. Anebo bydlí třeba u rodičů, má zázemí a nemusí se starat o to, z čeho zaplatí složenky. Ideální by byl sponzor. Někteří se kvůli uživení uchylují ke komerci. To nechci. Moje texty jsou přece jenom složitější. Musel bych být jako Viewegh, toho prodává už jeho jméno. Tím vůbec nechci říct, že píše špatně, naopak, ve svém žánru je u nás nejlepší.

Kniha je také zboží, takže aby se prodávala, i ona potřebuje reklamu. V případě umění to je ale poněkud komplikovanější. Myslíš, že lze sehnat sponzora, jenž by pomohl prodat tvoji knihu?

Žádného mecenáše, bohužel, neznám, to by musel asi být jedině blázen, aby sbíral knihy. (Smích) Jediné, co může fungovat, je kamarádství. Tady na jihu si my literáři pomáháme s výtvarníky. Třeba s malíři Evou Prokopovou, Renatou Štolbovou, Mirkem Konrádem, tam to funguje. U literátů je větší řevnivost, i když v literární Buňce s Honzou Cempírkem nebo Jirkou Hájíčkem si také dáváme vědět, kde je nějaké stipendium a podobně.

Málem jsme úplně zapoměli na malování, přitom je to stejně jako literatura tvoje nezpochybnitelná součást. Maluješ, anebo momentálně jenom píšeš?

Psaní mě vyčerpává, malování mi dodává energii. Sám pro sebe si tak třeba dělám ilustrace a koláže, teď poprvé v životě začínám s akrylem. Nejvíc maluju, když se blíží výstava, to fakt jedu. (Smích)

Bude na jihu Čech v dohledné době nějaká tvá výstava?

Jedna se rýsuje o prázdninách v synagoze ve Vodňanech. V červenci v Praze v čajovně, kde pracují handicapovaní lidé, ta je na Václaváku. V mých rodných Prachaticích pak velká retrospektivní, ale to až příští rok. Všechno v zcela přesné moje přítelkyně Lenka. Já toho moc neudržím. (Smích)

Takže se nenudíš.

To rozhodně ani náhodou. Ale potřeboval bych mnohem víc času.

Z DÍLA D. J. ŽÁKA

Poezie: Jak padá podzim (1991), Výkřik z hlubin psa (1994), Výlet zpátky (1995), Dešti mezi slova (2005), Přicházím za tebou (2005), Na břehu svítání (2006), Spodní zrcadla (2007)

Próza: AXE Africa (2006) Dílo v antologiích a sbornících: Antologie de la poésie tcheque contemporaine 1945 - 2000 (2002), Měsíc ve dne (2002), Střídavě jasno (2003), Prameny a soutoky (2004)

Knížní ilustrace: Karel Poláček - Hostinec U kamenného stolu (2000).

Časopisecky publikoval v Inicialách, Tvorbě, Tvaru, Labyrintu, Literárním měsíčníku, Souvislostech, Hostu, Welesu, RevíMítinku, Obratníku a v regionálním tisku.

Je členem umělecké skupiny Imbecilních realistů a stupidistů. Své obrazy prezentoval na samostatných i kolektivních domácích a zahraničních výstavách.